

ЎҚИТУВЧИЛАРДА ПЕДАГОГИК АРТИСТИЗМНИ ШАКЛЛАНТИРИШ – ДАВР ТАЛАБИ

Пиримбетов Бахыт Аллабаевич

Нукус давлат педагогика институтининг мақсадли таянч докторанти
pirimbetov@mail.ru

Аннотация: *Мақолада ўқитувчининг педагогик артистизм элементларидан фойдаланиш имкониятлари, Педагогик артистизм таълим олувчилар билан алоқа ўрнатиш юртимизнинг келажаги мамлакатимизнинг интеллектуал салоҳияти, ақл-заковоти, миллий таълим-тарбия тизимини жаҳон андазалари асосида такомиллаштириш, унинг миллий заминини мустаҳкамлаш ҳамда кадрлар тайёрлашга бевосита боғлиқ.*

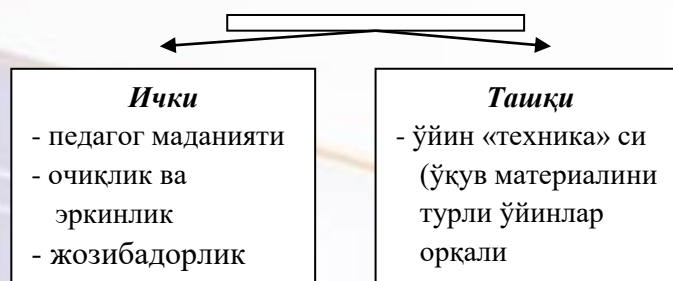
Таянч сўзлар: *дарс, педагогик артистизм, педагогик ижодкорлик, педагогик маҳорат мактаб таълими, таълим тизими, ўқув жараёни, билим, кўникма, малака, компетенция, ўқитувчи, ўқувчи, мустақил ишлаш.*

Касбий тайёргарлик сифатини такомиллаштириш, жумладан, актёрлик ифодалилиги воситаларини, аудитория диққатига таъсир этиш усуллари, ўз ҳаракатларида юқори вазифаларни қўйиш ва ҳал қилиш малакасини ва бошқаларни эгаллашда театр педагогикаси тажрибасига мурожаат қилиш ўқитувчининг ҳиссий маданиятини ривожлантириш, ўз-ўзини бошқариш усуллари эгаллаш, ихтиёрий диққат, интуиция кўникмаларини ривожлантириш ўта долзарб муаммолардан ҳисобланади [2].

Педагогик артистизм – педагогик ижоднинг барча босқичларида у ёки бу даражада фаолият кўрсатадиган феномен. Таълим олувчилар билан алоқа ўрнатиш, уларнинг ишончини қозониш ва шу асосда педагогик жараённинг барча шароитларини ҳисобга олган ҳолда ҳаракатланишни таъминлайдиган жисмоний ва руҳий сифатлар бирикуви.

Педагогик артистизм таълим олувчилар билан алоқа ўрнатиш, маълум маънода болаларнинг ишончини қозониш, кейин мазкур дарс, машғулотнинг барча ҳолатларини (шароитларини) ҳисобга олган ҳолда иш кўришга ёрдам берадиган маънавий ва жисмоний сифатларнинг мураккаб қоришмаси ҳисобланади [3].

Педагогик артистизм структураси икки: ички ва ташқи томондан иборат.

Юқорида баён қилинганлар далолат берадики, педагогик меҳнат шароитида педагог шахси структурасида артистизм турли, аниқроғи синтезловчилик, бойитувчилик, бошқарувчилик, ҳимоя, шакллантирувчилик ролини бажаради.

Ўз фаолиятининг юқори вазифасини қўйиш ва ҳалқилиш педагогни таълим олувчиларга мўлжалланган топшириқларга маълум дунё қараш ва ахлоқий контекст киритиш зарурати олдига қўяди (синтезловчилик роли).

Педагогнинг артистизми фаолиятда мантиқийлик ва образлиликни табиий бирлаштириш имконини беради, бу унинг шахсий намоёнликларини бойитиш ва уйғунлаштиришга кўмаклашади (бойитувчилик роли).

Ички ва ташқи меннинг эркинлигимни ҳис этиш руҳлантиради, қанот бағишлайди, ўқитувчига янги куч бахш этади, унинг кайфиятини ва ижодга илҳомланишини бошқаради (бошқарувчилик роли).

Педагогик артистизм, ўз ҳиссиёти ва кайфиятини назорат қилиш, табиий ва жонли хулқ-атвор, эркинликни ҳис қилиш педагогнинг ишончини, ўз-ўзига баҳосини оширади ва ҳимоя ролини бажаради.

Ўқитувчининг дарсда (машғулотда) эмоционаллик ва рационалликни мантиқий бирлаштириш таълим олувчига ўқув материали мазмунига янгича назар ташлаш, унда шахсан ўзи учун қизиқарли ва аҳамиятлисини топиш ҳамда таълимга нисбатан мотивацияли-қадриятли муносабатни шакллантириш имконини беради [1].

Шундай қилиб, педагогик артистизмни, унинг структураси ва функциясини, шунингдек, ўқитувчи шахси структурасидаги роли; педагог-артист меҳнатининг мақсади, вазифалари ва натижаларини кўриб чиқиш бўлажак ўқитувчининг артист бўлишга интилиши олиб келиши мумкин бўлган истиқболларни аниқ тасаввур қилиш учун муҳим саналади. Табиийки, ҳозирги шароитда ҳарбир педагог ёрқин фиодаланган артистизмга эга бўлишини хошлаш мушкул. Эҳтимол, келгусида, трансляциялаш мумкин бўлганлар (билимлар, малакалар ва кўникмалар) техник воситалар ёрдамида узатилади, педагогнинг асосий вазифаси эса таълим олувчи шахсини шакллантириш, унга ижодда ёрдам беришдан иборат бўлади.

Ўқувчилар умумий ўрта таълим мактабларида замонавий фан, техника, технология ва мустақил, мантиқий фикрлашнинг умумий асосларини ўрганади, ишлаб чиқариш тамойиллари билан танишади. Бошланғич синф ўқувчилари эса миллий таълим-тарбиянинг дастлабки жиҳатларини эгаллайдилар, уларнинг муайян соҳага қизиқишлари, лаёқатлари шаклланади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Мардонов Ш.К., Алматов Т.А. Профессиональное средство учителя// Сб. научно-метод. ст. «Формирование интеллектуального, творческого и духовного потенциала личности обучающихся в современных условиях». – Ташкент: УзНИИПН им. Т.Н.Кары-Ниязи, 2009. Ч.1.- С.93-97.
2. Русская Е. Имидж современного педагога// Мир образования. – М., 1995.- № 1.- С.91.
3. Фарберман Б.Л. Передовые педагогические технологии. – Ташкент: Фан, 2000.- 120 с.